

N:o 34.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, med förslag till lag angående rätt att återgifva fotografisk bild; gifven Stockholms slott den 12 februari 1897.

Under åberopande af bilagda i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll vill Kongl. Maj:t härmed, jemlikt § 87 regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag angående rätt att återgifva fotografisk bild.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

L. Annerstedt.

Förslag

till

lag angående rätt att återgifva fotografisk bild.

1 §.

Den, som genom fotografi (fotokemiskt eller fotomekaniskt förfarande) framställt en bild, vare intill utgången af femte året efter det, då bilden först af honom utgafs, berättigad att, med andras uteslutande, låta bilden, i dess helhet eller delvis, till försäljning eller offentligt utställande återgifvas genom fotografi. Dock åligge fotografen, der han sådant skydd åtnjuta vill, att, vid bildens utgifvande, å hvarje exemplar deraf utsätta tydlig uppgift om sitt namn eller sin firma, den ort, der han är bosatt eller idkar sin rörelse, samt det år, då bilden först utgafs, honom likväl obetaget att anbringa uppgiften om orten och namnet eller firman å kartong eller annat, hvarå bilden uppfodras.

2 §.

Hvad i 1 § är stadgadt utgöre ej hinder att i vetenskaplig framställning eller i skrift, som är afsedd att tjena till bruk vid undervisning, återgifva fotografisk bild.

Då fotografisk bild sålunda användes, skall innehållet af uppgift, hvarom i 1 § förmäles, vid afbildningen anmärkas.

3 §.

Är fotografisk bild utförd efter beställning, gånge, der ej annat uttryckligen aftalats, den i 1 § omförmälda rätt öfver å den, som beställningen gjort; och må ej, utan hans samtycke, bilden af fotografen återgifvas, ändå att det i samma paragraf för skydds åtnjutande stadgade vilkor ej iakttagits eller att tiden för skyddet gått till ända.

Plåtar och andra materialier, som uteslutande äro användbara för bildens återgifvande, skola af fotografen, vid påfordran, förstöras.

4 §.

Återgifver någon olofligen fotografisk bild, straffes med böter från och med tjugu till och med femhundra kronor och hafve till måls-eganden förverkat de utförda afbildningarne; gälde ock fulla värdet af de exemplar, som icke finnas i behåll.

Kan nu stadgad grund för beräkning af skada icke följas, varde skadeståndet bestämdt efter annan grund, som pröfvas skälig. Lägsta belopp, hvartill skadestånd må sättas, vare i ty fall tjugufem kronor.

Plåtar och andra materialier, som uteslutande äro användbara för bildens återgifvande, skola tagas i beslag; och varde med dem, der ej parterne annorlunda öfverenskomma, så förfaret, att missbruk ej kan ske.

5 §.

För underlåtenhet att fullgöra hvad i 2 § 2 mom. är föreskrifvet vare straffet böter från och med fem till och med etthundra kronor.

6 §.

Hvad nu är stadgadt angående straff, skadestånd och egendoms förlust, gälle ock i tillämpliga delar för den, som med vetskap om en afbildnings olaglighet den till salu håller eller offentligen utställer eller i riket till försäljning eller offentligt utställande inför.

7 §.

Skydd enligt denna lag åtnjutes ej för bild, hvarigenom annan fotografisk bild eller ock skrift eller skyddadt konstverk återgifves.

8 §.

Förbrytelse mot denna lag må ej åtalas af annan än målsegande.

9 §.

Böter, som enligt denna lag ådömas, tillfalle kronan. Saknas tillgång till deras fulla gäldande, skola de förvandlas efter allmän strafflag.

10 §.

Denna lag tillämpas på fotografisk bild, som framställts af svensk medborgare, så ock på fotografisk bild, som framställts af utländsk medborgare, men först utgifvits här i riket.

Lagens bestämmelser kunna, under förutsättning af ömsesidighet, af Konungen förklaras delvis eller helt och hållet gälla äfven fotografisk bild, som framställts af annat lands medborgare, och fotografisk bild, som i samma land först utgifvits.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1898, men eger ej tillämpning å fotografisk bild, som dessförinnan blifvit utgifven.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott fredagen den 25 september 1896

i närvaro af:

Hans excellens herr statsministern **BOSTRÖM**,
Statsråden: friherre **ÅKERHIELM**,
WIKBLAD,
GILLJAM,
friherre **RAPPE**,
CHRISTERSON,
WERSÄLL,
ANNERSTEDT.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Annerstedt anmälde i underdånighet en den 13 juli 1891 af fotografiska föreningen ingifven och den 7 maj 1894 af enskilde fotografer förnyad underdånig framställning om beredande af lagstadgadt skydd mot efterbildning af fotografiska alster; i anledning hvaraf akademien för de fria konsterna afgifvit infordradt underdånigt utlåtande.

Departementschefen anförde härefter:

»I den af fotografiska föreningen gjorda framställning — till hvilken de enskilde fotograferna anslutit sig — har anförts, att de klagomål, som ständigt höjdes öfver bristen på skyddslag mot efterbildning af fotografiska alster, syntes vara fullt befogade. Det vore nemligen ofta särdeles kämbart för en fotograf, som nedlagt stor möda och merendels

betydliga kostnader på åstadkommandet af en god bild, att sedermera finna en efterkopierad upplaga utbjudas till vida lägre pris än det, hvartill han sjelf kunde sälja sina bilder. För framställande af en god originalbild fordrades, utom smak och förmåga hos fotografen sjelf, skickliga biträden, de bästa instrument o. s. v., under det att deremot en säljbar efterkopierad bild kunde åstadkommas med de enklaste medel. Mest utsatta för efterkopiering vore porträtt af framstående eller eljest mera bekanta personer, och för närvarande stode en hvar fritt att kopiera och försälja porträtt af hvilken enskild person som helst. Äfven rättsförhållandet mellan fotografen och den, som af honom porträtterades, behöfde genom lag ordnas.

Under förmålan tillika att fotografiska föreningen låtit genom en sakkunnig komité undersöka frågan, har föreningen hemställt, att en lagstiftning i ämnet måtte byggas på följande grunder:

»I:o. Att den, som för egen räkning har förfärdigat en fotografisk bild efter naturen eller efter ett konstverk, till hvars reproduktion ingen eger uteslutande rätt, må under viss här nedan angifven tid och uppgifna villkor ensam vara berättigad att efter denna fotografiska bild på fotografisk (fotokemisk eller fotomekanisk) väg framställa aftryck eller reproduktioner i ändamål att försäljas eller offentligen utställas.

II:o. Att ofvan nämnda tid må bestämmas till 5 år, räknadt från och med början af det kalenderår, som inträffar näst efter det, då det första aftrycket utgifvits; börande på hvarje utgifvet exemplar, för att det skall vara skyddadt, finnas angifna fotografens eller förläggarens namn eller firma samt det kalenderår, hvarunder det första aftrycket offentliggjorts.

III:o. Att om fotograferingen är utförd efter beställning af annan person, bör fotografen icke, utan dennes eller hans rättsinnehafvares medgifvande, ega rätt att till salu hålla eller offentligen utställa aftryck af samma fotografiska bild; beställaren dock obetaget att för sitt privata bruk låta förfärdiga kopior efter aftrycken, i samma eller olika storlek, hos hvem som helst.

IV:o. Att eganderätten till ett porträttnegativ må tillkomma fotografen, men att denne må vara pligtig att, om modellen sådant fordrar, utan godtgörelse förstöra negativet.»

Den gjorda framställningen, som af akademien för de fria konsterna förordats, synes mig vara befogad. Inom den utländska rätten finnes grundsatsen om skydd mot obehörigt återgifvande af fotografisk bild allmänligen erkänd, antingen på det sätt att bilden anses och skyddas såsom konstverk, eller ock genom särskilda stadganden. Fj mindre

förtjent att uppmärksammas är den, af fotografiska föreningen jemväl påpekade, omständigheten, att vår lagstiftning saknar bestämmelser om rättsförhållandet mellan fotografen och beställaren, en brist som lätteligen kan lemna rum för hvarjehanda missbruk.

Mot de särskilda af fotografiska föreningen för en lagstiftning i ämnet angifna grunder, hvilka nära öfverensstämma med nyare lagar och lagförslag i ämnet, torde ej något väsentligt vara att erinra; och har jag därför låtit i hufvudsaklig anslutning till ifrågavarande grunder utarbeta ett lagförslag, som derjemte i erforderliga delar bragts i öfverensstämmelse med redan gällande eller föreslagna stadganden rörande den litterära och konstnärliga eganderätten.»

Föredragande departementschefen uppläste derefter ett förslag till lag angående rätt att återgifva fotografisk bild, af den lydelse bilaga B vid detta protokoll utvisar;

Och täcktes, på statsrådets tillstyrkan, Hans Maj:ts Konungen i nåder förordna, att öfver berörda förslag högsta domstolens yttrande skulle, för det ändamål § 87 regeringsformen omförmäler, genom note ur protokollet inhemtas.

Ex. protocollo:

Aug. von Hartmansdorff.

Bilaga B.

Förslag

till

lag angående rätt att återgifva fotografisk bild.

1 §.

Den, som genom fotografi (fotokemiskt eller fotomekaniskt förfarande) framställt en bild, vare intill utgången af femte året efter det, då bilden först af honom utgafs, berättigad att, med andras uteslutande, genom fotografi återgifva bilden i dess helhet eller delvis. Dock åligge fotografen, der han sådant skydd åtnjuta vill, att, vid bildens utgifvande, å hvarje exemplar deraf utsätta tydlig uppgift om sitt namn eller sin firma, den ort, der han är bosatt eller idkar sin rörelse, samt det år, då bilden först utgafs, honom likväl obetaget att anbringa uppgiften om orten och namnet eller firman å kartong eller annat, hvarå bilden uppfodras.

2 §.

Hvad i 1 § är stadgadt utgöre ej hinder att i vetenskaplig framställning eller i skrift, som är afsedd att tjena till bruk vid undervisning, återgifva fotografisk bild.

Då fotografisk bild sålunda användes, skall innehållet af uppgift, hvarom i 1 § förmäles, vid afbildningen anmärkas.

3 §.

Är fotografisk bild utförd efter beställning, gånge, der ej annat aftalats, den i 1 § omförmälda rätt öfver å den, som beställningen gjort; och må ej, utan hans samtycke, bilden af fotografen återgifvas, ändå att det i samma paragraf för skydds åtnjutande stadgade vilkor ej iakttagits eller att tiden för skyddet gått till ända.

Plåtar och andra materialier, som uteslutande äro användbara för bildens återgifvande, skola af fotografen, vid påfordran, förstöras.

4 §.

Återgifver någon olofligen fotografisk bild, straffes med böter från och med tjugu till och med femhundra kronor och hafve till måls-eganden förverkat de utförda afbildningarne; gælde ock fulla värdet af de exemplar, som icke finnas i behåll.

Kan nu stadgad grund för beräkning af skada icke följas, varde skadeståndet bestämdt efter annan grund, som pröfvas skälig. Lägsta belopp, hvartill i ty fall skadestånd må sättas, vare tjugufem kronor.

Plåtar och andra materialier, som uteslutande äro användbara för bildens återgifvande, skola i beslag tagas; och varde med dem, der ej parterne annorlunda öfverenskomma, så förfaret, att missbruk ej kan ske.

5 §.

För underlåtenhet att fullgöra hvad i 2 § 2 mom. är föreskrifvet vare straffet böter från och med fem till och med etthundra kronor.

6 §.

Hvad nu är stadgadt angående straff, skadestånd och egendoms förlust gälle ock i tillämpliga delar för den, som med vetskap om en afbildnings olaglighet den till salu håller eller offentligen utställer eller i riket till försäljning eller offentligt utställande inför.

7 §.

Skydd enligt denna lag åtnjutes ej för bild, hvarigenom annan fotografisk bild eller ock skrift eller skyddadt konstverk återgifves.

8 §.

Förbrytelse mot denna lag må ej åtalas af annan än målsegande.

9 §.

Böter, som enligt denna lag ådömas, tillfalle kronan. Saknas tillgång till deras fulla gäldande, skola de förvandlas efter allmän strafflag.

10 §.

Denna lag tillämpas på fotografisk bild, som framställts af svensk medborgare. Lagens bestämmelser kunna, under förutsättning af ömsesidighet, af Konungen förklaras delvis eller helt och hållet gälla äfven fotografisk bild, som framställts af medborgare i annat land.

Denna lag träder i kraft den 1 januari, men eger ej tillämpning å fotografisk bild, som dessförinnan blifvit utgifven.

*Utdrag af protokollet öfver lagärenden, hållet uti Kongl. Maj:ts
högsta domstol måndagen den 1 februari 1897.*

Första rummet.

Närvarande:

Justitieråden: GLIMSTEDT,
ÅBERGSSON,
HERSLOW,
NORBERG,
LILIENBERG,
HUSS,
WIJKANDER.

Sedan, jemlikt högsta domstolens beslut den 22 oktober 1896, handlingarna rörande det till högsta domstolen för afgifvande af utlåtande öfverlemnade förslag till lag angående rätt att återgifva fotografisk bild mellan högsta domstolens ofvanbemälde ledamöter cirkulerat, företogs nu detta ärende till slutlig behandling; varande berörda förslag under bilaga B fogadt vid detta protokoll.

Högsta domstolens ledamöter anmärkte, att i förslaget icke på något sätt antydes, att förbudet mot återgifvande af fotografisk bild skulle vara inskränkt till de fall, då återgifvandet sker till försäljning eller offentligt utställande. Emellertid syntes ett oinskränkt förbud vara alltför strängt och kunna medföra obilliga resultat, ty det borde väl ej beläggas med straff, om någon för eget behof toge en afbildning af en honom tillhörig fotografisk bild. En närmare begränsning af det föreslagna skyddet torde derföre vara af nöden.

Vidare anmärkte justitierådet *Lilienberg*: »7 § synes, åtminstone efter ordalydelsen, leda derhän, att om en fotograf själf återgifver en af honom tagen bild t. ex. i större format, är denna senare bild icke skyddad. Visserligen kan invändas, att den, som efterbildat den senare bilden, tillika, om ock endast medelbart, återgifvit den ursprungliga, men man kan hysa berättigade tvifvelsmål, huruvida lagtillämpningen skall godkänna denna invändning.

Att fotografi, som återgifver »skyddadt konstverk», icke skall vara skyddad mot efterbildning, synes sakna giltiga skäl i den omständigheten, att det står den, som utfört konstverket, öppet att föra talan mot efterbildaren. Om någon med vederbörandes samtycke fotografiskt återgifvit ett lagligen skyddadt konstverk, synes fotografen böra ega enahanda rätt till skydd, som om han utan sådant samtycke afbildat ett verk, som icke är lagligen skyddadt.»

Ex protocollo

Aug. von Hartmansdorff.

*Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementensärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
fredagen den 12 februari 1897*

i närvaro af:

Hans excellens herr statsministern **BOSTRÖM**,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve **DOUGLAS**,
Statsråden: friherre **ÅKERHIELM**,
 WIKBLAD,
 friherre **RAPPE**,
 CHRISTERSON,
 WERSÅLL,
 ANNERSTEDT,
 VON KRUSENSTJERNA,
Justitieråden: **HERNMARCK**,
 HERSLOW.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet **Annerstedt** anmälde i underdånighet:

Högsta domstolens utlåtande öfver det vid statsrådsprotokollet för den 25 september 1896 fogade förslag till lag angående rätt att återgifva fotografisk bild.

Efter att hafva redogjort för utlåtandets innehåll anförde föredragande departementschefen:

»I öfverensstämmelse med högsta domstolens hemställan torde böra i 1 § uttalas, att förbudet mot återgifvande af fotografisk bild skall vara inskränkt till de fall, då återgifvandet sker till försäljning eller offentligt utställande. Vidare synes den förut denna dag af Eders Kongl.

Maj:t till framläggande för Riksdagen godkända nya lydelsen af 13 § i förslaget till lag om skydd för konstverk föranleda motsvarande jemkningar af 10 § i förevarande förslag.»

Föredragande departementschefen hemställde härefter, att lagförslaget med de af honom nu antydda ändringar måtte, jemlikt § 87 regeringsformen, för Riksdagen till antagande framläggas.

Med bifall till denna af statsrådets öfrige ledamöter biträdda hemställen täcktes Hans Maj:t Konungen i nåder förordna, att till Riksdagen skulle aflätas nådig proposition i ämnet, af den lydelse bilagan B vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo
Erik Ölander.